

УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЄЮ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Миленський В.М., к.е.н., докторант кафедри менеджменту Черкаського державного технологічного університету (Україна)

Миленський В.М. Управління реалізацією стратегії регіонального розвитку

У статті розглянуто необхідність розробки стратегічних планів певного регіону, адже існує потреба в пошуку ефективних моделей соціально-економічного розвитку територій. Досліджено роль стратегії соціально-економічного розвитку у системі стратегічного планування. Розглянуто особливості ключових фаз і форм прогнозування, стратегічного та індикативного планування і регулювання регіонального розвитку в Україні. Проілюстровано структурну схему загальної системи стратегічного регулювання ринкової економіки. Найважливішими етапами побудови цієї системи є довгострокове прогнозування соціодемографічного, економічного, інноваційно-технологічного, екологічного, територіального та зовнішньоекономічного розвитку країни з урахуванням світових тенденцій. Встановлений перелік причин, що впливають на встановлення задач з стратегічного управління регіональним розвитком. Проілюстровано основні складові (вияв проблем управління, формування цілей управління, вибір базових стратегій, реалізація стратегій, управління змінами) стратегічного управління регіональним розвитком.

Ключові слова: стратегія, регіональний розвиток, планування, прогнозування, індикативне планування, стратегічне планування, програма, проект.

Миленський В.М. Управление реализацией стратегии регионального развития

В статье рассмотрена необходимость разработки стратегических планов региона, ведь существует потребность в поиске эффективных моделей социально-экономического развития территории. Исследована роль стратегии социально-экономического развития в системе стратегического планирования. Рассмотрены особенности ключевых фаз и форм прогнозирования, стратегического и индикативного планирования и регулирования регионального развития в Украине. Проиллюстрировано структурную схему общей системы стратегического регулирования рыночной экономики. Важнейшими этапами построения этой системы является долгосрочное прогнозирование социодемографического, экономического, инновационно-технологического, экологического, территориального и внешнеэкономического развития страны с учетом мировых тенденций. Установлен перечень причин, влияющих на установление задач стратегического управления региональным развитием. Проиллюстрированы основные составляющие (проявление проблем управления, формирование целей управления, выбор базовых стратегий, реализация стратегий, управление изменениями) стратегического управления региональным развитием.

Ключевые слова: стратегия, региональное развитие, планирование, прогнозирование, индикативное планирование, стратегическое планирование, программа, проект.

Mylenkyu V. Managing the implementation of the regional development strategy

The article discusses the need to develop strategic plans in the region, because there is a need to search for effective models of socio-economic development of the territory. The role of socio-economic development in the strategic planning system. Describes the features of the key phases and forms of forecasting, strategic and indicative planning and management of regional development in Ukraine. Illustrates the block diagram of the General system of strategic management of the market economy. The most important stages of building this system is a long-term forecasting of socio-demographic, economic, technological innovation, environmental, territorial and economic development of the country taking into account global trends. There is a list of reasons that affect the establishment of the strategic objectives of regional development management. Illustrates the main components (the manifestation of problems of control, formation control purposes, the choice of basic strategies, implementation strategies, change management) strategic management of regional development.

Keywords: strategy, regional development, planning, forecasting, indicative planning, strategic planning, program design.

Постановка проблеми. Значною проблемою сьогодні є те, що процес розробки та реалізації регіональних стратегій характеризується цілим рядом негативних характеристик, таких як певні невизначеності щодо перспектив розвитку регіону на довгостроковий період, відсутність єдиного системного підходу щодо механізмів реалізації регіональної політики. В результаті внаслідок тривалої відсутності підходів до довгострокового планування розвитку регіонів з боку регіональних органів влади сьогодні спостерігаються значні прогалини у процесі розробки стратегій, їх реалізації та подальшого регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем регіонального стратегічного розвитку присвячено праці таких авторів: В. Б. Авер'янов, А. Ф. Мельник, П. В. Круш, С. О. Біла. У дослідженнях указаних науковців викладено напрями вдосконалення державної стратегії регіонального розвитку країни: розглянуто проблеми реформування державного управління регіональним розвитком з урахуванням дотримання системності, комплексності цього процесу. Проблемам ефективності програмування регіонального розвитку присвячено багато праць зарубіжних вчених, це зокрема: Е. Ведунг, Р. Лайкерт, Г. Емерсон та ін.

Виділення невирішеної проблеми. Невирішеною залишається проблема занадто повільної реалізації регіональної стратегії. Це пов'язано зі змінами умов господарювання, недостатністю фінансових та інвестиційних ресурсів, обмеженістю державної підтримки регіонального розвитку, заговоренням боротьби за ресурси внаслідок усе більшої відкритості національної економіки.

Мета роботи. Основною метою статті є дослідження та аналіз стратегічних планів, фаз і форм прогнозування, стратегічного та індикативного планування і регулювання регіонального розвитку для ефективної модернізації державної стратегії регіонального розвитку.

Результати дослідження. Одним з ефективних інструментів та механізмів реалізації визначеної політики регіону є розробка стратегічних планів певної території. Необхідність розробки стратегічних планів зумовлена тим, що на всіх рівнях місцевого самоврядування та державного управління існує потреба пошуку ефективних моделей соціально-економічного розвитку територій. Національними програмами визначаються пріоритетні напрями регіонального розвитку, що має бути в основі розробки стратегій відповідних регіонів.

Особливе місце у системі стратегічного планування повинні займати стратегії соціально-економічного розвитку. Україна має багато затверджених документів з назвами «концепція», «стратегія», «програма», у яких визначені й мета, і напрями руху [1]. Водночас, їх якість та рівень реалізації є низькими. Також необхідно відзначити, що стратегічне планування регіонального розвитку повинне законодавчо регулюватися.

З урахуванням великої наукової та практичної значущості представляється доцільним проводити самостійні комплексні дослідження з питань розробки стратегій соціально-економічного розвитку регіонів, що дозволяють розробити механізми і визначити відповідне ресурсне забезпечення необхідних перетворень, а також забезпечити багатofакторне, інтегроване управління трансформаційними процесами в регіонах.

У зв'язку з цим, розглянемо особливості ключових фаз і форм прогнозування, стратегічного та індикативного планування і регулювання регіонального розвитку в Україні. З урахуванням того, що, за загальним визнанням експертів, на сучасному етапі потрібно серйозно переглянути застарілі підходи до прогнозно-планової роботи, доцільно в даному випадку вийти за межі термінів і норм закону. Ми будемо виходити з деяких гіпотетичних умов і форм, що задовольняють вимогам оптимальності прогнозування і планування.

Вбудовування етапів і форм процесів прогнозування в загальний цикл прогнозування, стратегічного планування та регулювання регіонального розвитку, з нашої точки зору, може бути проілюстровано схемою, представленою на рис. 1.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Вагомий вплив на весь цикл прогнозно-планової роботи повинна здійснювати насамперед прогнозна фаза, яка полягає в ретроспективному аналізі соціально-економічних процесів. Важливо, щоб цей аналіз був зроблений з урахуванням завдань, нових проблем, які постають перед суспільством, тобто на основі одночасного аналізу актуальних довготривалих потреб і тенденцій, оцінки в динаміці ресурсної бази регіонів країни, фаз економічних циклів. Ретроспективний аналіз полягає в зборі, обробці та систематизації інформації про регіональний розвиток в країні, про тенденції в національній і світовій економіці, а також у побудові, обґрунтуванні і перевірці прогнозних моделей і принципів, прийнятих в якості методологічної бази прогнозного проектування [2, с.249].

Довгостроковий прогноз слугує основою для вибору стратегічних пріоритетів, що забезпечують наближення траєкторії майбутньої динаміки до оптимальної, що в найбільшій мірі відповідає перспективним національним інтересам, потребам сьогодення і майбутніх поколінь. Таких пріоритетів не може бути багато, оскільки їх диференціація може призвести до розпорощення сил і ресурсів. Виділені національні пріоритети охоплюють ключові напрями, які забезпечують перелом сформованій траєкторії, стратегічний прорив. Вибір сукупності стратегічних пріоритетів і траєкторій їх реалізації може бути оформлений як принципова концепція соціально-економічного розвитку регіонів України на перспективу [3, с.7]. Набір пріоритетів і основні компоненти концепції до їхнього прийняття і утвердження повинні, на наш погляд, піддаватися всебічному публічному обговоренню.

Формування на основі загальнонаціональних пріоритетів низки національних програм і проектів, які отримують вагому державну підтримку і перебувають під прямим контролем вищого керівництва країни, створює стійку основу для наступної принципової фази в процесі державного стратегічного регулювання – для розробки (і періодичного коригування) стратегічного плану соціально-економічного розвитку регіону з горизонтом в 15-20 років.

Його завдання – не тільки привести обрані пріоритети і національні проекти в єдину систему та здійснити їхнє ранжування, але і збалансувати довготривалі цілі з іншими цілями соціально-економічного розвитку, з ресурсами безперервного розвитку країни – людськими, природними, матеріальними, фінансовими. При цьому необхідно враховувати зв'язки національної економіки зі світовою, а також логіку зміни фаз технологічних та економічних циклів, періодичність криз. Стратегічний план може передбачати можливі альтернативні варіанти (у формі, наприклад, діапазону основних показників) залежно від зміни зовнішніх і внутрішніх умов розвитку країни (регіону) [4, с.25]. Такий документ є директивною для уряду і структур державного сектору, а також стратегічним орієнтиром, що формує очікування та мотивації в бізнесовому секторі і серед населення. З певною періодичністю стратегічний план необхідно коригувати і подовжувати його часовий горизонт. Конкретним механізмом реалізації пріоритетів в межах стратегічного плану є державні цільові програми на середньострокову перспективу, що є, як свідчить світова і вітчизняна практика, дієвим інструментом стратегічного управління.

Рис. 1 Фази прогнозування, стратегічного планування та регулювання регіонального розвитку

Основні контури державної планово-прогнозної системи визначені Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» № 1602-III від 23.03.2000 р. (далі – Закон) [5]. Разом із тим, в цьому законі відсутні положення про стратегічне і індикативне планування, які, на нашу думку, доцільно включити. Крім того, згідно із Законом, учасниками державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку є органи державної влади, які розробляють, затверджують і здійснюють прогнозні та програмні документи економічного і соціального розвитку, а саме: Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері економічного і соціального розвитку, інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування [5]. При цьому до державного довгострокового прогнозування практично не залучені НАН та інші наукові організації. Документи за окремими напрямами перспективного розвитку економіки та соціальної сфери не пов'язані із національною стратегією. На макрорівні стратегічне і індикативне планування практично відсутнє, що істотно послаблює відповідальність державних органів за вироблення і реалізацію стратегії соціально-економічного розвитку країни, призводить до великих помилок і прорахунків. На жаль, жоден закон в Україні не визначає механізми та інструменти стратегічного планування.

Виходячи з вищевикладеного, вважаємо, що підхід до методології прогнозування, стратегічного й індикативного планування та програмування повинен містити:

- виявлення на основі довгострокового прогнозу тенденції динаміки економіки, соціальної сфери, інноваційно-технічного, територіального розвитку, зовнішньоекономічних зв'язків;
- вибір стратегічних пріоритетів та їх реалізація на основі стратегічних планів, національних проектів та програм, державних цільових програм;

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

– гнучку реалізацію стратегічного плану на основі індикативних планів і бюджетів, що поєднують інтереси держави та бізнесу, обґрунтованих державних і корпоративних стратегій. Принципи партнерства науки і освіти з державними та підприємницькими структурами в розробці та реалізації стратегічних планів і програм, що забезпечують соціальну орієнтацію національної економіки, її інноваційний характер і конкурентоспроможність в умовах глобалізації [6, с.88].

Такий підхід сприяє реалізації однієї з ключових функцій держави – стратегічно-інноваційної. Держава представляє інтереси громадянського суспільства і призначена, перш за все, для того, щоб в складних динамічних умовах соціодемографічного, науково-технологічного, економічного, територіального та екологічного розвитку правильно визначати стратегічні орієнтири, послідовно відстоювати національні інтереси, своєчасно здійснювати інновації, підтримувати конкурентоспроможність економіки. Значення цієї функції істотно зростає в сучасну епоху, коли в світі здійснюється перехід до постіндустріального суспільства, розгортається черговий науково-технологічний переворот, набирають темпів суперечливі процеси глобалізації.

Загальну систему стратегічного регулювання ринкової економіки ілюструє структурна схема, представлена на рис. 2.

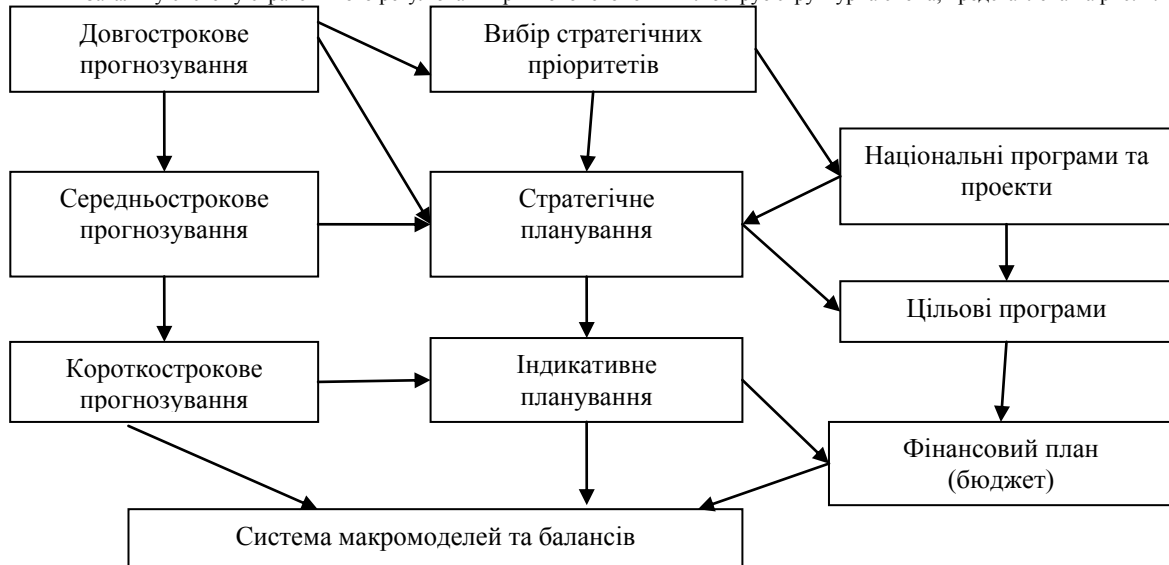

Рис. 2 Система стратегічного регулювання соціально-економічного розвитку регіону

Найважливішими етапами побудови цієї системи, яка ще не в повному обсязі сформована, на наш погляд, можна виділити наступні.

Вихідним пунктом розробки перспективної стратегії держави є довгострокове прогнозування соціодемографічного, економічного, інноваційно-технологічного, екологічного, територіального та зовнішньоекономічного розвитку країни з урахуванням світових тенденцій. Як уже зазначалося вище, до розробки таких прогнозів мають бути залучені науковці, вчені-експерти, практики, водночас фінансування розробки прогнозів і використання отриманих результатів – обов'язок центральних органів державної влади [7, с.149].

Довгостроковий прогноз є основою для вибору стратегічних пріоритетів, що забезпечують наближення траєкторії майбутньої динаміки до оптимальної, що в найбільшій мірі відповідає перспективним національним інтересам, потребам сьогодення і майбутніх поколінь. Пріоритети охоплюють лише ключові напрямки, які забезпечують перелом сформованої траєкторії, стратегічний прорив. Вибір стратегічних пріоритетів здійснюють державні лідери спільно з вченими після ретельного обговорення. Набір пріоритетів публікується, мобілізуючи активні сили суспільства на їх реалізацію [8].

Відібрані пріоритети реалізуються на основі національних програм і проектів, які отримують вагому державну підтримку і знаходяться під прямим контролем вищого керівництва країни.

Наступною ітерацією в державному стратегічному регулюванні є розробка (з періодичною коригуванням і продовженням) стратегічного плану з горизонтом в 15-20 років. Його завдання – не тільки привести обрані пріоритети і національні проекти в єдину систему та здійснити їхне ранжування, але і збалансувати з іншими завданнями соціально-економічного розвитку, з ресурсами розвитку країни – людськими, природними, матеріальними, фінансовими, враховуючи при цьому як зв'язки національної економіки з світовою, так і зміну фаз технологічних та економічних циклів та періодичні кризи. Стратегічний план може передбачати можливі альтернативні варіанти залежно від зміни зовнішніх і внутрішніх умов розвитку країни (або регіону). Стратегічний план має бути директивою для уряду і державного сектора та стратегічним орієнтиром для приватного сектора і для населення.

Конкретним механізмом реалізації стратегічних пріоритетів в рамках стратегічного плану є державні цільові програми на середньострокову перспективу. Програми – найважливіший інструмент стратегічного управління, вперше ефективно використаний в нашій країні, водночас накопичений в останні десятиліття досвід в цій сфері багато в чому дискредитований. Затверджувалися десятки слабо пов'язаних між собою цільових програм, які не були в достатній мірі забезпечені ресурсами, відсутній також реальний попит з відповідальних осіб за досягнення кінцевих цілей програм. Цільові програми мають бути узгоджені з національними проектами.

Реалізація стратегічного плану і програм та їх взаємоузгодження здійснюються за допомогою індикативних планів – середньострокових (на 3-5 років) і короткострокових (на рік). Основні індикатори цих планів є орієнтирами для приватного сектора та обов'язковими для виконавчих органів державного управління та державного сектора економіки. Основи індикативного планування в умовах ринкової економіки ще в 1922-1925 рр. були розроблені М.Д. Кондратьєвим, водночас його методологія практично мало використовується [9]. Без індикативних планів основні показники стратегічних планів і програм не реалізуються в поточній практичній діяльності.

Виконання стратегічних та індикативних планів і програм здійснюється за допомогою середньострокових та річних фінансових планів і бюджетів. Обмеження фінансування з бюджету одним роком гальмує реалізацію програм. Рекомендується виділяти кошти на весь строк виконання програми (проєкту) в межах середньострокового горизонту (стратегічного плану) з орієнтацією на кінцевий результат. Необхідно значно збільшити державне фінансування базисних інновацій та інновацій в неринковому секторі економіки. Це сприятиме залученню приватних інвестицій до таких проєктів.

При обґрунтуванні довгострокових і середньострокових прогнозів, стратегічних та індикативних планів використовуються макромоделі, які допомагають збалансувати намічені структурні зрушення і врахувати їх економічні наслідки. Міжгалузевий баланс, основи якого розроблені нобелівським лауреатом з економіки В.В. Леонтьєвим, широко використовувався у вітчизняній практиці господарського планування. Нині міжгалузевий баланс (таблиці „витрати-випуск”) та прогнозні баланси використовуються науковими

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

організаціями для обґрунтування довгострокових прогнозів. Відтворювально-циклічна макромодель, побудована на базі міжгалузевого (міжвидового) балансу, дозволяє оцінювати структурну динаміку за видами економічної діяльності, а також проводити аналіз і довгострокове прогнозування технологічної та інституціональної структури економіки.

Науково обґрунтований і випробуваний на практиці арсенал інструментів необхідно використовувати при розробці та реалізації довгострокового прогнозу і соціально-економічної стратегії держави. Для ефективного функціонування перерахованих елементів системи державного регулювання соціально-економічного розвитку необхідні глибокі професійні знання осіб, які приймають стратегічні та тактичні рішення на державному, регіональному та локальному рівнях. Опанування кадрами методологією і технологією розробки довгострокових і середньострокових прогнозів, стратегічних та індикативних програм стає ключовим завданням системи навчання та перепідготовки кадрів державного і муніципального управління [10, с.48].

Резюмуючи вищевикладене, першочерговою умовою успішної розробки і реалізації стратегії держави є створення перспективно-орієнтованої системи прогнозу роботи, яка охоплює в цілісності соціодемографічний, економічний, інноваційно-технологічний, екологічний, територіальний та зовнішньоекономічний розвиток країни з урахуванням світових тенденцій.

Вирішення багатьох регіональних проблем неможливо без розробки та реалізації концепції стратегічного управління економічними системами, зокрема й з використанням сучасних методів економіко-математичного моделювання та оптимізації. Генеральною стратегічною метою сучасної регіональної політики є підвищення якості життя населення, на її реалізацію повинна бути спрямована діяльність всієї системи державного управління. Організація життєдіяльності населення тісно пов'язана з проблемою діяльності органів управління всіх рівнів, і, перш за все, органів місцевого самоврядування, тому результати досліджень якості життя дають можливість додати управлінським рішенням конкретні просторово-часові параметри.

Стратегія в загальному розумінні і з нашої точки зору – це узагальнююча модель дій, необхідних для досягнення поставлених цілей управління на основі обраних критеріїв (показників) та ефективного розподілу ресурсів [11, с.250].

Вирішення задач стратегічного управління регіональним розвитком зазвичай ініціюють:

- перевирибництво – насичення ринку товарами і послугами;
- вимогливість – підвищення рівня вимог споживачів до якості продукції внаслідок зростання доходів і свободи вибору;
- інноваційність – зростання технічних можливостей випуску нових товарів і послуг;
- динамічність – орієнтація на скорочення термінів впровадження нової продукції, техніки, технологій у зв'язку зі скороченням їх життєвих циклів;
- диверсифікація – підвищення попиту на види і рівні продукції та послуг, розвиток нових видів економічної діяльності;
- диференціація – наростаюча різноманітність потреб населення і значне збільшення асортименту товарів і послуг;
- конкуренція – боротьба організацій за свої сегменти ринку, потенційний контингент споживачів і зростання обсягів товарів і послуг;
- аритмія попиту – зміни попиту споживачів ринку товарів і послуг у зв'язку з сезонністю, що порушують стабільність виробництва;
- падіння попиту – скорочення попиту, відчутне для виробників товарів і послуг через зниження якості або зростання цін;
- люмпенізація – зростання повного і часткового безробіття населення та збільшення контингенту з низьким рівнем доходів і попитом;
- інтервенція – міжнародна конкуренція великих зарубіжних корпорацій при спробі захоплення національних ринків.

При цьому стратегічне управління (стратегічний менеджмент) може розглядатися як управлінська діяльність, спрямована на досягнення поставлених цілей в умовах нестабільного конкурентного ринкового середовища, що включає діагностичний аналіз стану регіону, стратегічне планування та реалізацію обраної стратегії [12].

Велике значення у стратегічному управлінні регіональним розвитком мають п'ять складових, представлених на рис. 3.

Визначення нових орієнтирів розвитку регіону, перегляд пріоритетів та напрямів розвитку регіону у довгостроковому періоді, поява нових загроз чи можливостей з боку зовнішнього середовища – є причинами для коригування та трансформування існуючих стратегій розвитку.

Пошук шляхів більш успішної реалізації стратегії також є безперервним процесом. Одні стратегічні завдання вирішуються легко, інші ніяк не піддаються вирішенню. Реалізація стратегії можлива при спільному впливі всієї сукупності управлінських рішень і реалізації поетапних дій, виконуваних різними цільовими групами та окремими особами [13, с.6].

Рис. 3 Складові стратегічного управління регіональним розвитком

Коригування управлінського процесу, перегляд політики, зміна фінансових планів, кадрові перестановки, реорганізація, культурні заходи – всі ці та інші дії є типовими управлінськими інструментами, що використовуються для реалізації стратегії розвитку регіону. Важливу роль у вирішенні перерахованих завдань відіграють математичні та інструментальні методи.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Грунтуючись на вищевикладеному матеріалі і на базі проведеного аналізу в процесі дослідження, ми підійшли до поняття стратегічного планування як до процесу розробки стратегічного плану шляхом формулювання цілей, моделей і критеріїв управління, аналізу проблем і середовища визначення стратегічних ідей і конкурентних переваг, вибору сценаріїв і базових стратегій розвитку, прогнозування соціально-економічного розвитку.

Основними цілями, що закладаються в процесі довгострокового планування регіонального розвитку є підвищення рівня життя населення за рахунок активізації соціально-економічного розвитку регіону, що передбачає підвищення добробуту та розвитку у різних сферах для населення. Також важливою метою є пошук джерел забезпечення попередньої цілі.

Розробка стратегічного плану розвитку регіону є складним науково-практичним завданням, яке може бути вирішене спільними зусиллями суб'єктів управління регіону і науковців у галузі економіко-математичного моделювання та регіонального управління [14].

Основою регіонального планування слугує обґрунтоване формування цілей та критеріїв. В основі стратегії регіонального розвитку мають бути основи теорії програмно-цілового управління. Такі програми включають в себе розробку глобальних та локальних цілей, та критерії, по яким здійснюється оцінка ступеня досягнення цілей – кількісних показників, що визначають ступінь досягнення мети в порівнянні з іншими можливими варіантами (альтернативами) розвитку регіону.

Висновки та пропозиції. Проаналізувавши всі вищеперелічені напрями вдосконалення державної стратегії регіонального розвитку країни, можна відмітити деякі узагальнені підходи до формування державної стратегії регіонального розвитку. Вони мають бути спрямовані на поступове розв'язання основних проблем внутрішнього розвитку регіонів, забезпечувати позитивний кумулятивний ефект відносно пом'якшення та ліквідації системних проблем розвитку України взагалі. Ми вважаємо, що така стратегія повинна сприяти підвищенню ефективності державного управління регіонами, інтенсифікації внутрішньої міжрегіональної співпраці, формуванню конкурентоспроможних регіональних економік на основі раціонального використання внутрішнього ресурсного потенціалу територій. Державна стратегія регіонального розвитку України має сприяти реалізації також і соціальних цілей: забезпеченню комфортного та безпечного життєвого середовища населення регіонів; збереженню і створенню нових робочих місць; подоланню бідності населення регіонів; розвитку й ефективному використанню здібностей мешканців міст і сіл; втіленню дбайливих стандартів екологічно зорієнтованого регіонального розвитку.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Осипов В.М. Стратегічне планування як ефективний інструмент управління регіональним розвитком [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/17098/1/13.pdf>
2. Годлевська А.А. Стратегічне планування як інструмент регіонального розвитку / А.А. Годлевська // Збірник праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2012. – №31. Частина II. – Т.3. – С. 248-252.
3. Андрійчук В.Г. Стратегічні пріоритетні орієнтири і парадигми забезпечення інноваційно-модернізаційного розвитку економіки України / В.Г. Андрійчук // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2012. – № 4. – С. 216.
4. Ішук С.О. Прогнозні моделі управління розвитком економіки регіону / С.О. Ішук // Регіональна економіка. – 2011. – № 4. – С. 21–29
5. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1602-14>
6. Годлевська А.А. Особливості стратегічного планування розвитку регіону / А.А. Годлевська, В.В. Пустовар, С.Є. Гребень // Збірник праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2013. – №34. Частина II. – Т.3. – С. 86-89.
7. Годлевська А.А. Пріоритети регіональної політики соціально-економічного розвитку / О.В. Черевко, О.Ю. Березіна, А.А. Годлевська // Збірник праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2014. – №36. Частина III. – С. 147-152.
8. Chandler, Alfred D., Strategy and Structure: Chapters in the History of the American Industrial Enterprise. Cambridge, MA: MIT Press, – 1998. – 644p
9. Кондратьев Н. Д. Большие циклы конъюнктуры. М.: РНИОН, 1928.
10. Годлевська А.А. Характеристика стратегічних інструментів соціально-економічного розвитку регіонів / А.А. Годлевська // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: економічні науки. – Полтава: ПУЕТ, 2013. – №5 (61). – С. 46-50.
11. Годлевська А.А. Стратегічне планування як інструмент регіонального розвитку / А.А. Годлевська // Збірник праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2012. – №31. Частина II. – Т.3. – С. 248-252.
12. Жаворонков В.О. Досвід стратегічного планування на місцевому рівні/ В. О. Жаворонков// Економіка України: соціальні аспекти інноваційної моделі розвитку/ Кол. монографія/ За ред. В. Ф. Беседіна, А. С. Музиченка. – К.: НДЕІ, 2007. – 432 с.
13. Жаліло Я.А. Післякризовий розвиток економіки України / Я.А. Жаліло, Д.С. Покришка, Я.В. Белінська [та ін.] // К.: НІСД, 2011. – 66 с., с. 6
14. Осипов В.М. Стратегічне планування як ефективний інструмент управління регіональним розвитком [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/17098/1/13.pdf>

КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Назаренко С.А., д.е.н., доцент, професор кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету (Україна)

Заболотній О.Г., к.е.н., доцент кафедри менеджменту Черкаського державного технологічного університету (Україна)

Назаренко С.А., Заболотній О.Г. Кластерний підхід до оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу регіону

У статті розглянуто структуру органів управління інноваційним потенціалом регіону при реалізації кластерного підходу; модель об'єктно-суб'єктних відносин в системі реалізації інноваційного потенціалу регіону на основі кластерного підходу; основні принципи контролінгу щодо реалізації інноваційного потенціалу регіону наступні. Визначені основні характеристики координаційних функцій в системі управління економічним кластером. Проілюстровано цілепокладання в ієрархічній системі реалізації інноваційного потенціалу регіону. Проаналізовані цілі суб'єктів інноваційної діяльності регіонів. Розглянуті основні корективи, які потрібно внести в існуючий механізм реалізації інноваційного потенціалу, суть яких полягає в наступному: розробкою кластерної політики регіону; формуванням стратегії розвитку науки та інновацій; організацією та здійсненням моніторингу реалізації стратегії; оцінкою ефективності використання наукового потенціалу при реалізації кластерної ініціативи; оцінкою стратегічних розривів.

Ключові слова: кластер, кластерна політика, кластерний підхід, регіон, інновації, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, механізм реалізації інноваційного потенціалу.

Назаренко С.А., Заболотній О.Г. Кластерный подход к оценке эффективности использования инновационного потенциала региона
В статье рассмотрена структура органов управления инновационным потенциалом региона при реализации кластерного подхода; модель объектно-субъектных отношений в системе реализации инновационного потенциала региона на основе кластерного подхода; основные